

Brzezińska, Jadwiga

Zjazd historyków medycyny i farmacji w Katowicach

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 28/1, 258-259

1983

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Koppersa (1870 r.) o komorach wielkości $9 \times 1,6 \times 0,6$ m, a więc bardzo długie i wąskie (0,6 m); wówczas już oprócz gazu zaczęto wykorzystywać smołę pogazową.

Następny rewolucyjny skok w technologii koksowania — to wprowadzenie regeneratorów gazów spalinowych w latach 1880—1903, wzorowanych na wynalazionych przez firmę Siemens w roku 1866 generatorach stalowniczych. W roku 1883 Hoffmann i Otto zaprojektowali nowy typ pieca z regeneratorami ciepła spalin do podgrzewania gazu i powietrza do ogrzewania komór. W tym roku zbudowano w Gorcach baterię koksowniczą o 10 piecach o wymiarach komór $6 \times 1,4 \times 0,6$ m; baterie takie pracowały do 1939 roku. W następnym roku wybudowano tego typu baterię o 30 piecach w koksowni „Victoria” w Sobiecinie. Osiągnięcia technologiczne i ekonomiczne tych koksowni w Zagłębiu Wałbrzyskim powodowały rozwój koksownictwa na całym kontynencie i piece typu Hoffmann-Otto stały się powszechnym typem pieców koksowniczych.

Produkcja koksu w koksowni noszącej dziś nazwę „Victoria” wynosiła przy 50 piecach czynnych 17875 t w roku 1881, a 362172 t z 396 pieców (komór) w roku 1895, z tym że od roku 1885 uzyskiwano węglpochodne z 30, a w roku 1895 z 68 pieców.

Koksownia „Victoria” w Wałbrzychu oraz „Mieszko” (1905 r.) i „Biały Kamień” (1906 r.) stworzyły warunki dla powstania przemysłów porcelany i szkła, które zużywały duże nadwyżki gazu koksowniczego.

Po II wojnie światowej koksownie tego Zagłębia przeszły trzecią rewolucję techniczną dzięki modernizacji urządzeń i poprawie technologii koksowania przez wprowadzenie nowoczesnych metod dla uzyskania koksu o jakości wymaganej w nowoczesnych wielkich piecach i w odlewnictwie. Obecnie stosuje się najbardziej korzystne mieszanki wsadowe z węgla różnych typów zależnie od wymagań stawianych przez odbiorców koksu, z tego powodu koksownie w Zagłębiu Wałbrzyskim otrzymują część węgla z kopalń Wałbrzycha, a część z G. Śląska.

Po referacie i dyskusji uczestnicy sympozjum zwiedzili koksownię „Victoria” i Muzeum Miasta Wałbrzycha, w którym godny zwiedzenia jest szczególnie dział mineralogii, obejmujący minerały poszczególnych okręgów Zagłębia Wałbrzyskiego, ilustrujący różnorodność i bogactwo minerałów tu występujących. Popołudnie wykorzystano na zwiedzenie XIII-wiecznego zamku w Książu.

W drugim dniu sympozjum — w drodze do Legnicy — zwiedzono dwa XIX-wieczne piece szybowe do wytopu kamienia miedziowego w Leszczynach koło Złotoryi, które były czynne w latach 1878 do 1883. Zbudowane są one z kamienia: jeden z nich jest dwuszybowy, obok znajduje się wysypisko kamieni wysortowanych przy przygotowywaniu wsadu do pieców, co pozwoli ustalić pochodzenie wsadu.

W Legnicy zwiedzono hutę miedzi, zbudowaną w latach powojennych, oraz Muzeum Zagłębia Miedziowego, gdzie wysłuchano referatu i zapoznano się z przedmiotami i dokumentami ukazującymi historię huty i Zagłębia Miedziowego. Zwiedzenie pochodzącego z XIII wieku Zamku Piastowskiego w Legnicy zakończyło sesję wyjazdową historyków hutnictwa.

Marian Sadiłowski
(Katowice)

ZJAZD HISTORYKÓW MEDYCyny I FARMACJI W KATOWICACH

W dniach 17—18 września 1982 r. odbył się w Katowicach XIII Zjazd Polskiego Towarzystwa Historii Medycyny. Obradom plenarnym przewodniczył doc. dr hab. W. W. Głowacki, zaś wykład inauguracyjny pt. *Problemy robotników*

w pismach lekarzy polskich na przełomie XIX i XX wieku wygłosił prof. dr T. Brzeziński.

Dalsze obrady toczyły się w sekcjach, zgrupowanych według następujących zagadnień: sekcja I — *Medycyna w ochronie zdrowia środowiska przemysłowego*; sekcja II — *Wojskowa służba zdrowia*; sekcja III — *Medycyna do końca XIX wieku*; sekcja IV — *Varia*; sekcja V — *Farmacja społeczna*; sekcja VI — *Nauczenie medycyny, szpitalnictwo*.

W zjeździe tym uczestniczyli licznie historycy farmacji. Farmaceuci przedstawili na zjeździe następujące referaty: dr Bazyli Leszczyłowski — *IV Międzynarodowy Kongres Medycyny i Farmacji Wojskowej (30.V.—4.VI.1927)*; dr Dionizy Moska — *Centrum Szpitalne Zamość — 1939*; dr Aleksander Drygas — *Opieka medyczna nad żołnierzami Garnizonu Gdańskiego w pierwszych latach XVIII wieku*; dr Henryk Romanowski — *Wkład Jana Mrozowskiego w rozwój toksykologii i chemii sądowej*; doc. W. W. Głowacki — *Kierunki lewicowe w farmaceutycznym ruchu pracowniczym w Polsce do 1939 r.*; dr Waclaw Jaroniewski — *Waż w herbach medycyny i farmacji*; dr B. Leszczyłowski — *Obowiązki wojewódzkich inspektorów farmaceutycznych w Polsce sprzed 50 lat*; doc. dr hab. Władysław Markowski — *Obecność polskich farmaceutów na Węgrzech i w Rumunii w latach 1939—1945*; dr Franciszek Nowak — *Farmaceuci współorganizatorami zjazdów lekarzy i przyrodników w latach 1869—1937*; mgr Jadwiga Brzezińska — *Rola i zadania Zachodnio-Pomorskiej Izby Aptekarskiej w procesie powstawania i rozwoju aptek na terenie Pomorza Zachodniego*; doc. Henryk Pankiewicz — *Muzealia Wydziału Farmaceutycznego AM w Łodzi i ich rola w dydaktyce i pracach naukowo-badawczych*.

Przewodniczącym Sekcji V był doc. dr hab. n. farm. Władysław Mańkowski, a sekretarzem — mgr farm. Jadwiga Brzezińska.

Podczas zjazdu odbyło się walne zebranie sprawozdawczo-wyborcze PTHM. Nowym prezesem Towarzystwa został wybrany farmaceuta — doc. dr habil. Władysław Markowski z Warszawy. Równocześnie podjęto uchwałę o zmianie nazwy Polskiego Towarzystwa Historii Medycyny na Polskie Towarzystwo Historii Medycyny i Farmacji.

Zarówno zmiana nazwy Towarzystwa, jak i powierzenia stanowiska przewodniczącego farmaceutycie, wskazuje na autorytet historyków farmacji, jakim cieszą się w środowisku historyków medycyny. Jest to niewątpliwie zasługą działalności naukowej i społecznej wielu wybitnych historyków-farmaceutów, a zwłaszcza w PTHM doc. W. W. Głowackiego oraz dra Franciszka Nowaka (obydwaj otrzymali tytuły honorowych członków PTHM) oraz dr Barbary Kuźnickiej, która kierując Sekcją Historii Farmacji w Instytucie Historii Nauki, Oświaty i Techniki PAN, współpracuje aktywnie z historykami medycyny.

Jadwiga Brzezińska
(Kołobrzeg)

Z ZAGRANICY

HISTORIA CHEMII NA ZIEMIACH CZESKICH

W dniach 21—23 września 1982 r. odbyła się w Domu Pracy Twórczej Czechosłowackiej Akademii Nauk w Liblicach k. Mielnika konferencja *Historia chemii na ziemiach czeskich*, zorganizowana pr zez Czechosłowackie Towarzystwo Chemiczne. Konferencji przewodniczył prof. Bohumil Hajek. Była to pierwsza tego typu sesja zorganizowana na terenie Czech; zgrupowała ona więc wielu chemików